מי איכא מידי דאנן לא מצינן למעבד כו'. תימה דבפרק אין בין המודר (נדרים דף לה:) מיבעיא לן הני כהני שלוחי דרחמנא מינהו או שלוחי דידן מינהו וקאמר מ"ש מ"ש טובא התם ולבסוף לא מיפשיטא ואמאי לא פשיט לה מדרב הונא בריה דרב יהושע דהכא י"ל דלא בעי למיפשט מדברי אמוראים אלא ממתני' וברייתא וכי האי גוונא ל"ל אהא דמיבעיא לן בפ"ק דב"מ (י: וש"ס) וכפ' הכותב (כתובות פט:) אי אלמנה מן האירוסין אית לה כתובה ולא איפשיטא אע"ג דבכמה דוכתי בש"ס משמע בפרק נערה (שם מד. וש"ס) ובפרק האומר (קדושין דף סה. וש"ס) דאית לה כתובה כמו שהוכיח שם ר"י אלא לא בעי למיפשט אלא ממתני' וברייתא ולי נראה דלעולם פשיטא ליה מדרב הונא בריה דרב יהושע דשלוחי דרחמנא מינהו דאי ס"ד שלוחי דידן דווקא מינהו ולא שלוחי דרחמנא כלל מי איכא מידי כו' והתם מיבעיא ליה אי שלוחי דידן קנא דהוו להו שלוחי דרחמנא ושלוחי דידן או שלוחי דרחמנא דווקא והא לא מצי למיפשט מדרב הונא דאפילו אי שלוחי דידן נמי הוו מקרבי אע"ג דאתן לא מצינן למיעבד כיון דאף שלוחי דרחמנא מינהו ומילתא דרב הונא בריה דרב יהושע דאמר [לאו] שלוחי דידן מינהו לא נפקא מיניה מידי לענין מודר הנאה דבין אי שלוחי דידן דווקא מינהו בין אי שלוחי דרחמנא נמי מינהו אסור במודר הנאה דקא מהני ליה אלא נראה דנפקא מינה אי אמר בעל הקרבן לא בעינא לקרביה [כהן] שבאותו משמר אלא כהן אחר אי אמרינן שלוחי דידן דווקא הא אמר לא בעינא ולא נקריב ליה כהן שבאותו משמר בעל כרחו ואי אמרינן שלוחי דרחמנא מינהו נהי נמי דמפרשינן אף שלוחי דרחמנא מינהו עיקרא שלוחי דרחמנא מינהו ולאו כל כמיניה לעכב על ידם אלא יקריבוהו כהני משמר[1]: **בם ולא בתפלה.** נראה לי[2] בס[3] שואל מפני הילאה ומשיב מפני הכבוד[4] ולא בתפלה דאמרינן (ברכות דף ל:) אפילו מלך שואל בשלומו לא ישיבנו אפי' נחש כרוך על עקיבו לא יפסיק: מהיכא

מי איכא מידי דאנן לא מצינן למעבד ושלוחי דידן מצו עבדי הכי קאמרי ליה משביעין אנו עליך על דעתינו ועל דעת בית דין: הוא פורש ובוכה והן פורשין ובוכין וכו': הוא פורש ובוכה [8]שחשדוהו צדוקי והם פורשין ובוכין [9]דא"ר יהושע בן לוי כל החושד בכשרים לוקה בגופו וכל כך למה [3]שלא יתקן מבחוץ ויכנים כדרך שהצדוקין עושין ת"ר [3]מעשה בצדוקי אחד שהתקין מבחוץ והכנים ביציאתו היה שמח שמחה גדולה פגע בו אביו אמר לו בני אף על פי שצדוקין אנו מתיראין אנו מן הפרושים אמר לו כל ימי הייתי מצטער על המקרא הזה [1]כי בענן אראה על הכפורת אמרתי מתי יבוא לידי ואקיימנו עכשיו שבא לידי לא אקיימנו אמרו לא היו ימים מועטין עד שמת והוטל באשפה והיו תולעין יוצאין מחוטמו ויש אומרים ביציאתו ניגף דתני רבי חייא כמין קול נשמע בעזרה שבא מלאך וחבטו על פניו ונכנסו אחיו הכהנים ומצאו ככף רגל עגל בין כתפיו שנאמר [2]ורגליהם רגל ישרה וכף רגליהם ככף רגל עגל: א"ר זכריה בן קבוטל וכו': מתני ליה רב חנן בר רבא לחייא בר רב קמיה דרב א"ר זכריה בן קפוטל ומחוי ליה רב בידיה קבוטל ונימא ליה מימר ק"ש הוה קרי וכי האי גוונא מי שרי והא"ר יצחק בר שמואל בר מרתא [2]הקורא את שמע לא ירמוז בעיניו ולא יקרוץ בשפתותיו ולא יורה באצבעותיו ותניא רבי אלעזר חסמא אומר הקורא את שמע ומרמז בעיניו ומקרץ בשפתותיו ומראה באצבעו עליו הכתוב אומר [3]ולא אותי קראת יעקב לא קשיא [7]הא בפרק ראשון הא בפרק שני ת"ר [4]ודברת בם [5]בם ולא בתפלה ודברת בם בם יש לך רשות לדבר ולא בדברים אחרים רבי אחא אומר ודברת בם עשה אותן קבע ואל תעשם עראי אמר רבא [10]:[2]השח שיחת חולין עובר בעשה שנאמר ודברת בם בם ולא בדברים אחרים רב אחא בר יעקב אמר עובר בלאו שנאמר [5]כל הדברים יגעים לא יוכל איש לדבר: **מתני'** [7]בקש להתנמנם פרחי כהונה מכין לפניו באצבע [11]צרדא ואומרים לו אישי כ"ג עמוד והפג אחת על הרצפה ומעסיקין אותו עד שיגיע זמן השחיטה: **גמ'** מאי צרדא אמר רב יהודה צרתה דדא מאי היא גודל מחוי רב הונא ואזל קלא בכולי בי רב: ואומרים לו אישי כ"ג הפג אחת על הרצפה וכו': אמר רב יצחק על חדת מאי היא אמרי ליה אחוי קידה: ומעסיקין אותו עד שיגיע זמן שחיטה (וכו'): תנא לא היו מעסיקין אותו לא בנבל ולא בכנור אלא בפה ומה היו אומרין [6]אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו מיקירי ירושלים לא היו ישנין כל הלילה כדי שישמע כ"ג קול הברה ולא תהא שינה חוטפתו תניא אבא שאול אמר אף בגבולין היו עושין כן זכר למקדש אלא שהיו חוטאין אמר אביי ואיתימא ר"נ בר יצחק תרגומא נהרדעא דא"ל אליהו לרב יהודה אחוה דרב סלא חסידא אמריתו אמאי לא אתי משיח והא האידנא יומא דכיפורי הוא ואבעול כמה בתולתא בנהרדעא אמר ליה הקב"ה מאי אמר אמר ליה לפתח

הכי קאמרי ליה. האי דקאמרי ליה אתה שלוחנו לאו בעבודה קאמרי ליה אלא לענין קבלת שבועה כלומר לא לפי מחשבה שבלבך אם באת להעריס בקבלת השבועה אנו משביעין אותך לפי דעתינו ודעת ב"ד: **שחשדוהו** (8) **לצדוקי.** לתקן הקטורת ולתת אותה על מחתת האש בהיכל ולהכניסה אחרי כן לבית קדשי הקדשים שכן אומרים הצדוקים כלהקמן: **החושד בכשרים לוקה בגופו.** דכתיב (שמות ד) הן לא יאמינו לי וגו' וכתיב והנה ידו מצורעת כשלג: **וכל כך למה.** השבועה הזאת למה: **שלא יתקן.** הקטורת מלא חפיס הייתנת ביה"כ על המחתה דכתיב (ויקרא טז) ומלא חפניו וגו' ונתן את הקטורת על האש וגו': **מבחוץ.** בהיכל היו נותנין אותה לצדוקין על האש ואח"כ מכניסין שהיו דורשין אל יבא כי אם בענן כי בענן אראה (שם) וכתיב בריש הקרא ואל יבא בכל עת אל הקדש ומשמע כי בענן עשן הקטרת יבא ואז אראה על הכפורת: **מחוטמו.** שהוא רחוק לפניו לאכנס לבית לפי שהוא בולט לפניו כדאמר נמי במס' שבועות (דף יח:) הנכנס לבית המטונף דרך אחוריו ואפילו נכנס כולו חוץ מחוטמו טהור אלמא הכא דרך אחוריו נכנס חוטמו אחרון: **מפני ליה לחייא בר רב א"ר זכריה בן קפוטו.** בפ"א ומחוי ליה רב בבי"ת עשה לו סימן שהוא קבוטו בבי"ת: ירמוז יקרוץ יורה כולן לשון אחד הן אלא זה נופל על העינים וזה נופל על האצבעות שנאמר (משלי ו) קורץ בעייניו מולל ברגליו מורה באצבעותיו: **בפרק ראשון.** לריך בו כוונה שנאמר בו (דברים ו) והיו הדברים האלה על לבבך: **בם.** שם לך (ב) להשמיע מה שאתה מוציא מפיך: **ולא בתפלה.** שהתפלה בלחש שנאמר (ש"א א) וקולה לא ישמע כך מלאתי בשאלותם דרב אחאי גאון (ג): **בם.** בדברי תורה: **ולא בדברים אחרים.** שיחת הילדים וקלות ראש: **לא יוכל איש לדבר.** אין לו רשות: **מתני' אצבע צרדא.** מפרש בגמ': **והפג.** טייל להפיג שיהא מעיניך עמוד והפג אחת שחוק לנו פעם אחת על הרצפה להפיג שיגתך ובגמרא מפרש מאי היא: **ומעסיקין אותו.** בהפיגותם ובטיוליהם שלא ייאן עד שמגיע זמן שחיטת תמיד של שחרית שהוא בהאיר המזרח: **גמ' לרפה דדא.** לרתה של זו אצבע (ג) תהי לרה לזו ומאי היא זו גודל באצבע הסמוכה לגודל היא מחבר לאגודל בחזקה ושומטה ומכה על כפו ונשמע הקול: **כגוליה בי רב.** בית המדרש: **על חדא.** דרך חידוש הראה לנו: **אחוי קידה.** נוענ גודליו בחרך ושוחה ונוטל את הרצפה ועומד כך מפורש במס' סוכה (דף נג.): **אלא בפה.** היו משוררין לפניו: **אם ה' לא יבנה בית וגו'.** כלומר אזהר בעבודתך שתהא לשם שמים שתהא לרצון שאם אינה רצויה אין בורחך עולה לכלום: **שוא עמלו בוניו בו.** בחנם יגעים בבנין אלא יתקיים: **מיקירי ירושלים.** מחשובי ירושלים עושין כך אלא היו ישנים: **אלא שהיו חוטאין.** משתקין אנשים ונשים יחד ובאין לעבירה: **הרגומא.** להאי בגבולים היכא היו חוטאין בנהרדעא לפתח

מיהו יליו שנטלו הכף והמחתה נכנסו קודם. בטין דגל עגל. פירושלמי [פ"א ה"ה] פרץ והכתיב [ויקרא טז, יח] וכל אדם לא יהיה באהל מועד ואפילו אותן שכמוה כהן ולמות פריכס פני אדם, ומתרץ שזה הקטרת לא נעשה ממידתו. ולקמן גבי מעשה דשמעון הצדיק פרק טרף בקלפי [לנ, א] שהיה נכנס עמו זקן לפני ולפנים פריך פירושלמי [פ"ה ה"כ] [כה"ג], ומתרץ כבוד הקב"ה היה. **ודברת בם ולא בתפלה.** פי' בקוטרס שהתפלה בלחש. ועוד נוכל לפרש ודברת בם שאילת שלום ומשיב מפני הכבוד, וכן מפרש פירושלמי [ברכות פ"ב ה"ו]. ועוד יש לפרש כדאמרינן בפ"ק דשבת [יא, ב] חבירים שהיו עוסקין בתורה מפסיקין לקריאת שמע ואין מפסיקין לתפלה. **צרדא.** פי' בקוטרס שהוא אצבע שני לאצבע גדול. וכן פירש מי זו היא אמה ולרצדא לרתה דדא שהיא אגודל. וכן שניהו בתוספתא [פ"א ה"ו] אחיהו אצבע גדולה לרצדא גדולה של ימין, וכן נשמע יותר הקול. וכן יסד הפייט [בפרשת שקלים] גיא וכל עפרה בלרצדא הכילו, וחכו לפי שדורש וכל בשלש עפר אתרן [ישעיה מ, יב], (ובאלעבו) [דבאלעבו] שלישי בכחו, וכשוס מדרש מלא.

עין משפט נר מצוה

קב א מיי' פ"א מהל' עבודת יוה"כ הלכה ז:

קג ב מיי' פ"ב מהלכות ק"ש הלכה ח טור ס"ע ס"מ סי' סג סעיף ו:

קד ג מיי' פ"ב מהלכות דעות הלכה ד ומנ"א סי' קנו רמ"א בי"ד סי' רמו סעיף כה:

קה ד מיי' פ"א מהל' עבודת יוה"כ הלכה ח:

רבינו חננאל

ואוקימנא משביעין אנו אותך על דעתנו ועל דעת ב"ד. אבל שלוחינו לא דכתני שלוחי דרחמנא אינון ולא שלוחי דידן. **הוא פורש ובוכה** שחשדוהו צדוקי. והן בוכין שכל החושד בכשרים לוקה בגופו. **וכל כך למה,** שלא יתן את הקטורת על המחתה בהיכל וכיונים לפני ולפנים שדורשין כי בענן אראה על הכפורת. כלומר צריך לתת הקטורת [מבחוץ]מכניס בבית קודשי הקדשים והענן כבר עלה. מעשה בצדוקי אחד כהן גדול ששמח כך, ובא מלאך וחבטו על פניו ונכנסו הכהנים [ומצאו] מכה כמין כף רגל עגל בין כתפיו, כדכתיב ורגליהם רגל ישרה וכף רגליהם ככף רגל עגל. **אם היה חכם דורש ואם לאו תלמ' חכמ' קורין לפניו כו'.** ירושלמי אעפ"כ היו קורין לפניו המקרא הזה אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו, אם ה' לא ישמר עיר שוא וגו'. תני במשלי ובתלים מפני שטעמן מפיג את השינה. **הוה מתני רב חנן לחייא** כו'. כלומר היה מלמדו המשנה ושונה א' זכריה בן קפוטר. והיה רב מתפלל וקורא קריאת שמע ולא היה יכול לומר לו (כמו) כי טעיתה והיה מראה לו באצבעו בית כלומר קבוטר הוא. **והקשינן** וכי שרי לקורא ק"ש למעבד הכי. **והתניא** ר' אלעזר **חסמא** אומר הקורא ק"ש ומרמז בעיניו [ומקרץ] בשפתיו ומורה באצבעו עליו הכתוב אומר ולא אותי קראת יעקב כי יגעת בי ישראל. ופרקינן כי תניא **ההיא** בפרק ראשון שהוא משמע עד והיה אם שמוע, ורב כי עבד בפרק שני עבר. ת"ר **ודברת בם בם ולא בתפלה.** בקול (ולא) [אלא] בלחש. **בם יש לך רשות לדבר** ולפסוק מן התלמוד ולא בדברים אחרים. **בם עשאם קבע. אמר רב** המפסיק בעת שקורא בתלמוד ושח שיחת חולין עובר בעשה שנאמר ודברת בם. **בם** יש לך להפסיק ולקרות ק"ש ולא בדברים אחרים. **רב אחא** אמר עובר בלאו שנאמר כל הדברים יגעים לא יוכל איש לדבר. פי' **צרדה,** צרת גודל. עמוד **והפג על הרצפה.** א"ר יצחק על חדת. ומעסיקין אותו עד זמן שחיטה. תנא אין מעסיקין אותו לא בנבל ולא בכינור אלא בפה, ומה היו אומרים, אם ה' לא יבנה בית וגו'. מיקירי ירושלים לא היו ישנים כל הלילה. תניא אבא שאול אומר אף בגבולין והיא נהרדעא היו עושין כן אלא שהיו חוטאין, כדאמר להו אליהו כמה בתולות איבעול בנהרדעא ביומא דכיפורי. והקב"ה מאי אמר,

מסורת הש"ס

(א) שבת לז. ע"ש, ב) [נקמן נג.], ג) [תוספתא פ"א], ד) ברכות נח., ה) [ע"ר בערוך ערך בס פי' על סוגיא זו], ו) סוכה כח., ז) [עי' תוס' ממומת לה: ד"ה וכמה כו'], ח) [פרשת ומתמן סי' קמנ], ט) [וע"ע תוס' ב"ק פו: ד"ה ביישו ותוס' ב"מ יח: ד"ה מנן], י) [וע"ע תוס' קידושין כג: ד"ה לתמכן], כ) [עי' תוס' ברכות יב. ד"ה ובאמנגן],

תורה אור השלם

1. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן אָחִיךָ וְאַל יָבֹא בְכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ מִבֵּית לַפָּרֹכֶת אֶל פְּנֵי הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עַל הָאָרֹן וְלֹא יָמוּת כִּי בֶּעָנָן אֵרָאֶה עַל הַכַּפֹּרֶת:
ויקרא טז ב
2. וְרַגְלֵיהֶם רֶגֶל יְשָׁרָה וְכַף רַגְלֵיהֶם כְּכַף רֶגֶל עֵגֶל וְנֹצְצִים כְּעֵין נְחֹשֶׁת קָלָל:
יחזקאל א ז
3. וְלֹא אֹתִי קָרָאתָ יַעֲקֹב כִּי יָגַעְתָּ בִי יִשְׂרָאֵל:
שעיהו מג כב
4. וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: דברים ו ז
5. כָּל הַדְּבָרִים יְגֵעִים לֹא יוּכַל אִישׁ לְדַבֵּר לֹא תִשְׁבַּע עַיִן לְרְאוֹת וְלֹא תִמָּלֵא אֹזֶן מִשְּׁמֹעַ:
קהלת א ח
6. שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לִשְׁלֹמֹה אִם יְיָ לֹא יִבְנֶה בַיִת שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בּוֹ אִם יְיָ לֹא יִשְׁמָר עִיר שָׁוְא שָׁקַד שׁוֹמֵר:
תהלים קכז א

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה שחשדוהו בצדוקי. לתקן הקטורת מבחוץ ולתת לתוכה: (ב) ד"ה בם שים לך רשות להשמיע: (ג) ד"ה לרתה דדא כו' אצבע שהיא לרה לזו:

מוסף רש"י

הא בפרק ראשון. פרשת שמע בעי כוונה (ברכות מז.). **שיחת חולין.** דברי הבלי ושחוק (סוכה כח.). **פרחי כהונה.** ילדים כהנים (סוכה מז.).

מוסף תוספות

א. ונפקא מינה למודר הנאה מכהן שהכהן מותר להקריב קרבנותיו. רש"י קידושין נג: ד"ה שלומי. ב. בקריאת שמע. ריטב"א. ג. [כדמפרש] בירושלמי וכו' ודברת בם מכאן שיש לך רשות לדבר בם. תוס' ברכות יב. ד"ה ובאמנגן.

תוס' ישנים

והיו תולעים יוצאים מחוטמו. מקה כנגד מדה שהרים אלא לנוכך. ובקוטרת פירש שחוטמו נכנס קודם לפני ולפנים.

לפתח חטאת רובץ. יל"ל מחטיאו בעל כרחו: **מתני' תורמין את המזבח.** הדשן שהוא חותה מן הדשן במחתה פעם אחת בין רב למעט ובלבד שלא יפחות ממלא קומץ ונותנו במזרחו של כבש ונבלע במקומו שנאמר (ויקרא ו) והרים את הדשן וגו' ושמו אצל המזבח ויליפין לקמן [ב] מוהרים ממנו בקומצו והיא היתה תחילת עבודת שחרית בהשכמה: **סמוך לו.** סמוך לקריאת הגבר לפני קריאתו או לאחריה: **ביוה"כ.** תורס מחלות: **וברגלים מאשמורה הראשונה.** שהיא בשלשית הלילה כדאמר במסכת ברכות (דף ג.) ג' משמרות הוי הלילה. וגמרא לא מפלג טעמא דכולהו: **ולא היתה קריאת הגבר מגעת.** ברגליים עד שהיתה העזרה מלאה מישראל המביאין קרבנותיהן להיות מזומנים להקריבן אחר התמיד מיד: **גמ' אחיכא קיימי'.** איני יודע לפרשה וגי"ל דה"ג תנן התם אברים שפקעו כו' והיא משנה במס' זבחים (דף פו.) ומתוך פקיעותן קופלין ונופלין מן המערכה: **קודש חלות.** לילה: [ג] **ומועלין בהן.** וקודש חלות אינו חשוב עיכול באבר שיש בו עדיין ממש לפיכך צריך להחזירו למערכה וכיון שלא נעשית כל מלותן קדשי ה' קרינן ביה ואין ביה מעילה לנהנין ממנו: **אחר חלות.** אין צריך להחזיר (בו) שהחלות עושה עיכול באברים שמשלה בו האור ופעל"פ שיש בו ממש כדיליף לה לקמיה: **ואין מועלין בהן.** כדקיי"ל (פסחים דף כו.) [ד] שנעשית מלותו אין מועלין בו כיון דלית ביה צורך גבוה לא קרינן ביה קדשי ה' ומעילה כתיב (ויקרא ה) וחטאה בשגגה מקדשי ה': **מנה"מ.** דחלות עושה עיכול: **כל הלילה והקטיר.** היא העולה על מוקדה כל הלילה אלמא כל הלילה מלוה להיות על מוקדה אלמא כל לילה הויא הקטרת אברים ואפי' [ה] מה שעל המוקד אם פקע: **וכתוב אחד אומר כל הלילה והרים.** דסמיך ליה להוא קרא ולגבי הכהן מדו בד והרים [ו] הדשן אלמא כל הלילה הוא חשיב ובקרי בשר העולה דשן משמשלה בו האור וכאר לעיכול ואם פקעו צריך להחזיר להקטיר: **חליו להקטרה.** שאינו עיכול ואם פקעו צריך להחזיר להקטיר וחליו להרמה מחלות ולהלן קרוי דשן אלמא חלות משויא ליה עיכול: ואי

אחיכא קיימינן אהא דתנן וכו'. רש"י לא גרס ליה אלא הכי גרס תנן התם ול"ג לפרש אחיכא קיימי' כלומר על איזו תרומה קאי ע"כ לא קאי על תרומת הדשן דהכיא פשיטא דהיתה כל שעה סמוך לנקר דפשטיה דקרא משמע הכי על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הנקר וגו' והדר כתיב והרים את הדשן אלא בתרומה אחריתי איירי מתני' והיינו דקאמר אהא דתנן אברים שפקעו אינו מעכבה מנא הני מילי וכו' עד מלקהו חליו להקטרה וחליו להרמה וכדפריש"ת לקמן בשם רי"ץ הבחור דחלות עושה אותן האברים עיכול שלכתחילה יכול להרימם ולהסירם לתפוח וקרי ליה הרמ' ובהיא תרומה איירי מתני' [ו] [ולא שיעשה מהן הרמה דהא דשן כתיב אלא כדפריש' שאם ירצה יאספנו לתפוח כדי להוציאם חוץ למחנה אבל אם רוצה להניחן במקום המערכה כדי למרק מלותן שיהא עצמן ראוין להרמת הדשן עדיין מלותן עליהן ולכך תנן יחזיר למסתבר דאסר מהן מיעוט מלותן עדיין כיון דאין ראוין לתרומת הדשן] והא דקאמר חליו להקטרה וחליו להרמה לאו דוקא אלא ליישנא דמתני' נקט דקתני קודש חלות יחזיר ועיקר מילתיה דרב עלה איתמר ומדאורייתא אין קנבה לדבר אלא כל אימת דהוו שריר מותר להרימן ולהולגן לתפוח כפי הצורך דלא מסרן הכתוב אלא לאכמים כמו שנראה להם להקריב לפנות המערכה כדי לחזור ולסדרה כפי מאי דנפשי' קרבנות היום שהא המערכה מזומנת להקטיר עליה בעלות הנקר ורב כהנא פריך עלה ואי ס"ד דאורייתא היכי מקדמינן וכו' דמשמע ליה דמדאורייתא חלקהו ממש חליו להקטרה וכו' ולא כדקא ס"ד מעיקרא דלא מסרן הכתוב אלא לאכמים אלא א"ר יוחנן מתני' כפשטיה אתרומת הדשן ודקשיא לך והא כפשטיה דקרא משמע דהיתה בנקר מהאי קרא נפקא לן דניתן רשות להקדימה ולאחרה כמו שילוו מדכתיב עד נקר והרים תן נקר לנקרו של לילה ומדלא פירש כמה לא מסרן הכתוב אלא לאכמים וכפ' המזבח מקדם (זבחים דף פו.) דקאמר רב כי הכא חליו להרמה משמע ליה לפי המסקנא דהכא דמוקמינן מתני' בתרומת הדשן דבא ליתן טעם נמי לתרומת הדשן מ"ט זימנין הכי וזימנין הכי הלכך פריך רב כהנא התם כי הכא אלא א"ר יוחנן תרומת הדשן מקרא דעד נקר נפקא א"נ י"ל אלא א"ר יוחנן קרא קמא כולו להקטרה וכולו להרמה כולו להקטרה באברים דאית בהו ממש וכולו להרמה בדשן מעובל ושריר דאמרי' בהו חלות עושה עיכול מעד הנקר נפקא תן נקר לנקרו של לילה והייטו חלות: **אברים שפקעו מעל גבי מזבח כו'.** בפרק המזבח (שם דף פו.) פריך ה"ד אי דאית בהו ממש[א] אפי' לאחר חלות נמי[ב] ואי דלית בהו ממש[ג] אפי' קודש חלות נמי לא ומוקי לה בשריר[ד] מנה"מ וכו' כי הכא ומפ' רש"י התם חליו להרמה ושריר נמי ראוין להרמה[ה] ור"י פי' דלא הוי ראוין להרמה דלאו דשן גינהו אלא חליו להרמה דקאמר כעין הרמה שאין ראוין להקטיר וכן משמע בפ' שני דמעילה (דף ט.): דדייק התם וכן גחלת שפקעה מע"ג המזבח לא יחזיר הא ע"ג מזבח יחזיר ומקשי מינה לרב[ו] ומשני שאני גחלת דאית בה מששא הלכך יחזיר דלא נעשית מלותה משמע דאין ראוי לתרום ממנה דאי ראוי לתרום ממנה א"כ לאחר תרומת הדשן אמאי יחזיר הרי נעשית מלותה מיהו היא גופא קשיא מנא ליה דמיירי לאחר תרומת הדשן דילמא קודש תרומת הדשן אייר דבהא מודה רב דמועלין קודש שנעשה מלותו וי"ל דדומיא דפסולין דקתני בהדה וכולן שפקעו מעל גבי המזבח לא יחזיר בכל ענין ואפילו קודש חלות ה"ג גחלת איירי בכל ענין[ז] ועוד דבסיפא גבי אברים הוא דמעליג אבל בגחלת לא הפליג דעיכול חשיבא ולא שייך בה לשון הקטרה ולא לשון מוקדה דהא כבר מתוקדא וקיימא ומ"מ יחזיר דלאו ראוייה להרמה היא דלא חשיבא דשן ואכתי לא נעשית מלותה הלכך ע"ג מזבח יחזיר דאכתי לא פקעה לא יחזיר דעל מוקדה על המזבח משמע דדבר שצריך יקידה יהא על המזבח לעולם ואפי' פקע אבל דבר שא"צ יקידה לא וא"ת כשמאפשרי האפר להעלותו לתפוח אין יכולין ליחזר שלא יהו גחלים באפר ואסור להוריד גחלת מן המערכה ובדקאמר במעילה דיחזיר וכ"ש דאסור להוציא וי"ל דמן המעוכלות היה עוטל כדמשמע במס' תמיד שהיה חותה מן המעוכלות הפגימות ואיכא למימר דהגהו לית בהו מששא[ח] אבל גחלת היה דאית בה מששא בהיא אמרינן דיחזיר והא דקאמר במעילה הוא הדין דאפי' אפר לא בעי למימר דהוי כגחלת ממש אפי' לענין חזרה[ט] דגחלת מחזיר לעולם אפי' לאחר תרומת הדשן דאין מעלין אותה לתפוח אבל אפר מעלין לתפוח אלא לענין מעילה קאמר דהוא כגחלת ור"י הבחור מייתב פי' רש"י דחליו להרמה דקאמר אפי' בשריר לענין זה שהרמת הדשן מתירתן לאוספן לתפוח ולא לענין שיעשה מהן תרומת הדשן והא דשן כתיב והייטו דקאמר רחמנא אמרינן דיחזיר והרים את הדשן מחלות כדי להתיר אפי' שריר דמחלות ואילך חשיבי עיכול ואין ראוים להקטרה ואם ירצה יאספם לתפוח כדי להוציאם מחוץ למחנה אבל אם רוצה להניחם במקום המערכה כדי למרק מלותם שיהו ראוין הם עצמם לתרומת הדשן עדיין מלותן עליהן הלכך יחזיר דמסתבר למימר דעדיין חסר מהן מרוק מלוה כיון שעדיין אין ראוין לתרומת הדשן והשתא ניחא דבשעה שהיו מאספים את האפר לא היו צריכין ליחזר [אפי'] לוחשות וכן משמע במס' תמיד (דף כח:) דקתני האברים [י] שנתעכלו מבערב סולקין אותן לגל המזבח וכו' עד החלו מעלין באפר על גבי תפוח וכו' אלמא דלא היו מסלקין [אלא] האברים שלא נתעכלו אבל גחלים חשיבי עיכול ואפי' לוחשות: היכי

1 לפתח חטאת רובץ ושטן מאי אמר א"ל שטן ביומא דכיפורי לית ליה רשותא לאסטוני ממאי [ט] אמר רמי בר חמא השטן בגמטריא תלת מאה ושיתין וארבעה הוי תלת מאה ושיתין וארבעה יומי אית ליה רשותא לאסטוני ביומא דכיפורי לית ליה רשותא לאסטוני: **מתני'** [א] בכל יום תורמין את המזבח בקריאת הגבר או סמוך לו בין לפניו בין לאחריו וביוה"כ מחצות וברגלים מאשמורה הראשונה ולא היתה קריאת הגבר מגעת עד שהיתה עזרה מלאה מישראל: **גמ'** תנן התם [ב] אברים שפקעו מעל גבי המזבח קודם חצות יחזיר ומועלין בהן לאחר חצות לא יחזיר ואין מועלין בהן מנה"מ אמר רב כתוב אחד אומר 2 כל הלילה והקטיר וכתוב אחד אומר 3 כל הלילה והרים הא כיצד חלקהו חציו להקטרה וחציו להרמה מתיב רב כהנא [ג] בכל יום תורמין את המזבח בקריאת הגבר או סמוך לו בין מלפניו בין מלאחריו וביום הכפורים מחצות וברגלים מאשמורה הראשונה ואי

מוסף רש"י

תלת מאה ושתין וארבעה. וימי השנה שס"ה ימים (נדרים לב:). תורמין את המזבח. תרומת הדשן מלא המתחה ונותנו במזרחו של כבש (זבחים פו:). מאשמורה הראשונה. ומשום דנפשי' קרבנות ונפיש דשן וצריך להעלותו לתפוח שבאמצע המזבח ולסדר את המערכה בלילה שיוכל לשחוט ולהעלות התמיד בעלות השחר (שם). שפקעו מעל גבי המזבח. לאדם (זבחים פו:). ומועלין בהן. לאמתי בני מזבח דאינהו (שם). ואין מועלין בהן. דכיון דהוו להו כמעוכלין, כדמפרש בגמרא, הוו להו דבר שנעשית מלותו ואין מועלין בו (שם). מנא הני מילי. דבחלות תליא מלתא (שם). כל הלילה והקטיר. על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הנקר, דהייטו הקטרה (שם). וכתוב אחד אומר כל הלילה. ומסיק ליה והרים את הדשן, וע"כ אכל הלילה קאי דהא לא כתיב וכבש הכהן מדו בד אלא כל הלילה עד הנקר ולבש והרים, כן שמעתי בסדר יומא (שם). חציו להקטרה. דלא הוי עיכול אי לאו דשן ממש הוא (שם). וחציו להרמה. דאפילו קשין שבהן ראוין להרמה וקרוין דשן ומיהו בשר ממש ליכא למימר דמיקרי דשן (שם). מתיב רב כהנא. אדרב דאמר חליו להרמה, דמשמע דקודש חלות אלו שעת הרמה היא אפילו מן הנעשין דשן (שם).

מוסף תוספות

א. בהנהו אברים דפקעו. ר"י אלגזי. ב. יחזיר, דהא לא שלטא בהו נורא. שם. ג. כגון דאיעכלו לגמרי. שם. ד. קשין, שנתקשו מחמת האש ששלטה בכולן ונשרפו, אלא שלא נעשו פחם, אלא כעצים יבישים הם מתוכם. רש"י זבחים פו: ד"ה בשריר. ה. וקרויין דשן. שם ד"ה ואפי'. ו. [ד]בשלמא לר' יוחנן דאמר [התם] גבי מעילה, דלאחר תרומת הדשן נמי אכתי לא נעשית מצותו, הא ניחא דהכא אמרינן יחזיר, אלא לרב קשיא אמאי יחזיר כיון דנעשית מצותו. תוס' מעילה ט: ד"ה ונטלו. ז. דקתני וכן גחלת שפקעה, ומינה נמי דייקא דבגחלת אין חילוק בין קודם חצות לאחר חצות, דבכל ענין [חשיבא] עיכול. תוס' זבחים פו: ד"ה וחליו. ח. וחשיבי אפר. שם. ט. דאפילו אפר שפקע מעל גבי המזבח לאחר תרומת הדשן יחזיר. רש"י מעילה ט: ד"ה אינהו.

מסורת הש"ס

ה) נדרים לב. ע"ש, ו) [זבחים פו:], ז) זבחים פו., ד) ז"ל שם:, ח) [דף כד.], ט) [ע"ב], י) ת"י, א) [ל"ל שלא נתעכלו],

תורה אור השלם

1. הֲלוֹא אִם תֵּיטִיב שְׂאֵת וְאִם לֹא תֵיטִיב לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ וְאֵלֶיךָ תְּשׁוּקָתוֹ וְאַתָּה תִּמְשָׁל בּוֹ: בראשית ד ז
2. צַו אֶת אַהֲרֹן וְאֶת בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תּוֹרַת הָעֹלָה הִוא הָעֹלָה עַל מוֹקְדָהּ עַל הַמִּזְבֵּחַ כָּל הַלַּיְלָה עַד הַבֹּקֶר וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תּוּקַד בּוֹ: ויקרא ו ב
3. וְלָבַשׁ הַכֹּהֵן מִדּוֹ בַד וּמִכְנְסֵי בַד יִלְבַּשׁ עַל בְּשָׂרוֹ וְהֵרִים אֶת הַדֶּשֶׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת הָעֹלָה עַל הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוֹ אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ: ויקרא ו ג

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה קודש חלות לילה יחזיר ומועלין בהן דקודם חלות אינו כו' כל"ל והל"ל: (ב) ד"ה ואין מועלין בהן כדקי"ל כל שנעשית מלותו: (ג) ד"ה כל הלילה כו' ואפי' אם פקע מה שעל המוקד והס"ד: (ד) ד"ה וכתוב אחד כו' והרים את הדשן אלמא:

תוס' ישנים

תלת מאה ושיתין וארבע. לפי שנות החמה קאמר. **בפ' רבנו חננא[א] גרס תנן התם איברים בו' כמו שפ' בקונטרס. קודם חצות יחזיר.** בזבחים [פו, ב] מוקי לה בשריר, ולכך קודש חלות (לא) יחזיר שעדיין אינו אפר אבל אחר חלות הוי אפר.

רבינו חננאל

לפתח חטאת רובץ. השטן בגימטריא שס"ד עולה והשנה יש בה שס"ה ימים כדי שיעור שמו יש לו רשות להסטין, יום אחד והוא יום כיפור אין לו רשות להסטין. **בכל יום תורמין את המזבח בקריאת הגבר או סמוך לו מלפניו או מלאחריו כו'.** תנן התם בשחיטת קדשים פרק תשיעי אברים שפקעו מעל גבי המזבח קודם חצות יחזיר ומועלין בהן אחר חצות לא יחזיר ואין מועלין בהן. כלומר כבר עבר זמנם ובטלה קדושתם. מנהני מילי אמר **רב כתוב אחד אומר כל הלילה והרים וכתוב אחד אומר כל הלילה והקטיר.** ובענין הזה כתובה זו השמועה בשחיטת קדשים בפרק המזבח מקדש באחריתו. פי' קרא דכתיב הכי לא אשכחנן, כי כתיב קרא הכי כתיב, על מוקדה על המזבח כל הלילה, ותני בתורת כהנים, מה אני מקיים לא ילין חלב חגי עד בקר, זהו האמור ללמוד שיהו מעלין מן הארץ האברים שפקעו מעל גבי המזבח כל הלילה [והא מה אני מקיים כל הלילה] שיהא נותנן מבוא השמש והן מתאכלין על גבי המזבח כל הלילה, א"כ מה ת"ל עד בקר, אלא אם אינו ענין לאיכול אברים תנהו ענין לתרומת הדשן, מלמד שתורמין את המזבח כל הלילה. וכיון שהוא מפורש כך בתורת כהנים אמר רב קרא הוא שכל הלילה כשר להקטרה וכשר להרמה, הא כיצד, חלקהו חציו של לילה להקטרה וחציו להרמה.

היכי מקדמינן והיכי מאחרינן. רש"י לא גרס היכי מאחרינן ולא לי דשפיר גרס ליה דכיון דזמנו קבוע ממלות ואילך היכי מקדימין ברגלים וכל יום היכי מאחרין דמשמע שלעולם היו רגילים לתרוס בקרום הגבר סמוך לו מלפניו או מלאחריו ואמאי והא זריזין מקדימין למלות וכי היכי דתמיד של שחר זמנו עד ד' שעות ופס"ח היו מקדימין בהאיר המזרח היינו מתחילת זמן שקבעה לו תורה ה"ג אמאי מאחרינן ליה לכתחילה עד קרות הגבר: **אלא** א"ר יוחנן ממשמע **שנאמר** כו'. כפ' המזבח מקדש (זבחים דף פו:) לא גרס רש"י אלא ופירש דרבי יוחנן מתרץ לקראי כרב חליו להקטרה וחליו להרמה מיהו היינו דוקא בשרירי[8] וגבי הרמה מקרא אחרינא נפקא לן דכתיב עד בקר תן בקר לבקרו של לילה ומוקמינן ליה בהרמה[ב] ולא מסרן הכתוב אלא לחכמים להיות משכימין כל מה שירלו לפי הלורך[ג] וקשה דקרא דעד בקר דכתיב בהקטרה היכי מוקמינן ליה בהרמה ועוד דבכל הספרים גרסי' אלא ויש פירושים אחרים של רש"י שפירש בהם דגרסינן אלא ופירש דרבי יוחנן פליג אדרב[ד] וס"ל דכל הלילה קאי אהקטרה וקאי אהרמה דכל הלילה כשר להקטרה כשאין דשן[ה] וכשר להרמה אם יש דשן מעולו[ו] וגבי הקטרה כתיב בקר מיותר לומר תן בקר לבקרו של לילה והיינו בשרירי[ז] דחלות עושה עיכול והכי מילרים קרא תן השכמה אחת לבקרו של לילה ובקרו של לילה הוא עמוד השחר ונתן לך הכתוב בקר אחר לומר שאין לריך להקטיר מן השכמה ואילך וכיון שלא נתן זמן לאותו בקר על בקר לבקרו של לילה הלך הוא אל הבקר ומה ת"ל עד הבקר תן בקר לבקרו של לילה כשר לבקרו של לילה הלכך בכל יום תורמין את המזבח בקריאת הגבר או סמוך לו בין מלפניו בין מלאחריו סגיא ביוה"כ דאיכא חולשא דכ"ג עבדינן מחצות וברגלים דנפישי ישראל ונפישי קרבנות עבדינן מאשמורת הראשונה כדקתני טעמא לא היתה קריאת הגבר מגעת עד שהית' עזרה מלאה מישראל מאי קריאת הגבר רב אמר קרא גברא רבי שילא אמר קרא תרנגולא רב איקלע לאתריה דרבי שילא לא הוה אמורא למיקם עליה דרבי שילא קם רב עליה וקא מפרש מאי קריאת הגבר קרא גברא אמר ליה רבי שילא ולימא מר קרא תרנגולא א"ל אבוב לחרי זמר לגרדאי לא מקבלוה מיניה כי הוה קאימנא עליה דר' חייא ומפרישנא מאי קריאת הגבר קרא גברא ולא אמר לי ולא מידי ואת אמרת לי אימא קרא תרנגולא א"ל מר ניהו רב נינח מר א"ל אמרי אנשי אי תגרת ליה פוץ עמריה איכא דאמרי הכי א"ל[ט] מעלין בקדש ולא מורידין תניא כותיה דרב תניא כותיה דרבי שילא תניא כותיה דרב גביני כרוז מהו אומר[א] עמדו כהנים לעבודתכם ולוים לדוכנכם וישראל למעמדכם והיה קולו נשמע בשלש פרסאות מעשה באגריפס המלך שהיה[ב] בא בדרך ושמע קולו בג' פרסאות וכשבא לביתו שיגר לו מתנות ואעפ"כ כ"ג משובח ממנו דאמר[ג] מר וכבר אמר אנא השם ונשמע קולו בריחו ואמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן מירושלים לריחו י' פרסי ואע"ג דהכא איכא חולשא והכא ליכא חולשא והכא יממא והתם ליליא דא"ר לוי מפני מה אין קולו של אדם נשמע ביום כדרך שנשמע בלילה מפני גלגל חמה שמנסר ברקיע כחרש המנסר בארזים והאי חירגא דיומא לא שמיה והיינו דקאמר גבוכדנצר[2] וכל דיירי ארעא[ד] (בלא) חשיבין ת"ר אלמלא גלגל חמה נשמע קול המונה של רומי ואלמלא קול המונה של רומי נשמע קול גלגל חמה ת"ר שלש קולות הולכין מסוף העולם ועד סופו ואלו הן קול גלגל חמה וקול המונה של רומי וקול נשמה בשעה שיוצאה מן הגוף וי"א אף לידה ויש

ואי דאורייתא הוא היכי מקדמינן (והיכי מאחרינן) אלא אמר ר' יוחנן ממשמע שנא'[1] כל הלילה איני יודע שהוא עד הבקר ומה ת"ל עד הבקר תן בקר לבקרו של לילה הלכך בכל יום תורמין את המזבח בקריאת הגבר או סמוך לו בין מלפניו בין מלאחריו סגיא ביוה"כ דאיכא חולשא דכ"ג עבדינן מחצות וברגלים דנפישי ישראל ונפישי קרבנות עבדינן מאשמורת הראשונה כדקתני טעמא לא היתה קריאת הגבר מגעת עד שהית' עזרה מלאה מישראל מאי קריאת הגבר רב אמר קרא גברא רבי שילא אמר קרא תרנגולא רב איקלע לאתריה דרבי שילא לא הוה אמורא למיקם עליה דרבי שילא קם רב עליה וקא מפרש מאי קריאת הגבר קרא גברא אמר ליה רבי שילא ולימא מר קרא תרנגולא א"ל אבוב לחרי זמר לגרדאי לא מקבלוה מיניה כי הוה קאימנא עליה דר' חייא ומפרישנא מאי קריאת הגבר קרא גברא ולא אמר לי ולא מידי ואת אמרת לי אימא קרא תרנגולא א"ל מר ניהו רב נינח מר א"ל אמרי אנשי אי תגרת ליה פוץ עמריה איכא דאמרי הכי א"ל[ט] מעלין בקדש ולא מורידין תניא כותיה דרב תניא כותיה דרבי שילא תניא כותיה דרב גביני כרוז מהו אומר[א] עמדו כהנים לעבודתכם ולוים לדוכנכם וישראל למעמדכם והיה קולו נשמע בשלש פרסאות מעשה באגריפס המלך שהיה[ב] בא בדרך ושמע קולו בג' פרסאות וכשבא לביתו שיגר לו מתנות ואעפ"כ כ"ג משובח ממנו דאמר[ג] מר וכבר אמר אנא השם ונשמע קולו בריחו ואמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן מירושלים לריחו י' פרסי ואע"ג דהכא איכא חולשא והכא ליכא חולשא והכא יממא והתם ליליא דא"ר לוי מפני מה אין קולו של אדם נשמע ביום כדרך שנשמע בלילה מפני גלגל חמה שמנסר ברקיע כחרש המנסר בארזים והאי חירגא דיומא לא שמיה והיינו דקאמר גבוכדנצר[2] וכל דיירי ארעא[ד] (בלא) חשיבין ת"ר אלמלא גלגל חמה נשמע קול המונה של רומי ואלמלא קול המונה של רומי נשמע קול גלגל חמה ת"ר שלש קולות הולכין מסוף העולם ועד סופו ואלו הן קול גלגל חמה וקול המונה של רומי וקול נשמה בשעה שיוצאה מן הגוף וי"א אף לידה ויש

פגרא ליה פון עמריה. אם נסכרת אגל אדם למלאכת יום כל מלאכה שיטול עליך ואפילו היא בזויה כגון ניפון לאמר שהיא מלאכת נשים עשה לו אף אני מאחר שהתאלני בפעולותיך אגמור: **ולא מורידין.** גגאי הדרשה הוא שאדר אני ויקום פחות ממני לגומרה: **גביני כרוז.** גביני המכרין: **דאמר מר.** לקמן בפ"ד (דף לט:): **כבר אמר אגא השם.** כבר פעם אחת היה מעשה שהיה כ"ג מתודה על פרו ביום הכפורים ואמר אגא השם חטאתי וכו' ונשמע קולו בריחו: **ואיכא חולשא.** דתעניתא: **והכא יממא.** שאין הקול נשמע בו כגלילה: **והאי חירגא לא שמיה.** והאי פסולת הנסורת והוא נראה בעמוד של חמה דיומא ממש: **לא שמיה.** כן שמו לשון אין:

ו"ל

מסורת הש"ס

ה) [ברכות כח. וש"נ], ו) [ר"ה לא:], ז) גיר' ע"י שהיה מהלך בגילה, ח) לקמן לט:, ד) [י"ל כלה], ט) [ברכות כח. וש"נ], ו) גיר' ע"י שהיה מהלך בגילה, ג) לקמן לט:, ד) [י"ל כלה],

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ומה ת"ל עד הבקר כו' מן השכמה ואילך. נ"ב פי' מן השכמה אחמת:

מוסף רש"י

א"ר יוחנן. גרס ולא גרסינן אגא (זבחים פו:). ממשמע שנאמר כו'. כלומר קראי כדכ מיתמלי ולאשמועינן דאגא עושה עיכול בשרירי (שנתקשו. עי' זבחים שם) דקודם חגות הן בכלל הקטר ומחגות ומילך לאוין להרמה כדאן מעגלין, והרמה במעולין לגמרי קודם חגות נפקא לן מהאי קרא (שם). ממשמע שנאמר כל הלילה. אם נלמד בא כמשמע כל המקרא שיהא מעגלה אחרים ומקטירין עד הבקר, מכל הלילה נפקא (שם). ומה ת"ל עד הבקר. לא נאמר אגא לענין הרמה לומר שמומרין כל הלילה, והכי קאמר עד הבקר הכרים, לפני הבקר והרים, ולא נתן שיעור לדבר (שם). תן בקר לבקרו של לילה. בוקרו של לילה עגות השחר, בקר אחר תן לו הייט השכמה, וכיון דאין זמן לדבר אגא של השכמה, הכל לפי לורך השעה יש בידך לעשות, הלבך כל יומא בקרות הגבר או סמוך לו לפניו או לאחריו פני (שם). ביום הכפורים. שכל העבודה מוטלת על כהן גדול ואיכא חולשא ולריך להקריב יותר (שם). וברגלים דנפישי ישראל. דקתני סיפא ולא היתה קרות הגבר מגעת בהגלים עד שהיתה עזרה מלאה מישראל (שם). מעלין בקדש ולא מורידין. מקרא יפעין לה בממנות בפרק שתי הלחם (שבת בא:). וכבר אמר אגא השם. כלומר וכבר היה מעשה שהלך קולו עד יריחו (לקמן לט:).

מוסף תוספות

א. והאי דקאמר [דקדמינן] קודם לחצות היינו במעוכלין. תוס' זמחים פו: ד"ה וסוכ. ב. [ד]קאמר רחמנא תן לו להרמת הדשן בוקר, כלומר שתוסיף על בוקרו של לילה לצורך הרמת הדשן. רביט אליקים. ג. כיון דליכא שיעור לההוא בוקר דמוסיפין על בוקרו של לילה, אלא בדידן תליא מילתא, מוסיפין אנן על בוקרו של לילה כמה שנראה בעיניגו. שם. ד. דאמר חציו להרמה דאפילו בדשן המעוכל יפה לא מקדמינן. תוס' שם. ה. אם לא משלה האור ברובו, [ו]היינו דאמר קרא כל הלילה והקטיר. ריטב"א. ז. אם משלה האור בכולו הרי הוא חשוב מיד כאפר, והיינו דכתיב כל הלילה והרים מאשר אכלה האש כבר. שם. ז. בשמשלה האור ברובו. שם, [ועי' לעיל נ"א] מכש"י זמחים פו:]. ח. כשאר עבודות היום שאינן כשרין אלא בו. כ"י אלנגן. ט. [ו]אי אחריני עבדי לה מאי חולשא אית ליה אם לאחר חצות ירימו. שם. י. [ד]תרומת הדשן הואיל והוא כשר קודם חצות אינו עבודת יום"כ אלא עבודת לילה ואינו בכ"ג כלל, שלא נתנו לכ"ג אלא עבודת היום. מלחמות ס' פ.

תוס' ישנים

תן בקר לבקרו. אבל לא משמע לפרש ליתן בקר שני לשריפתן, שהרי אין מתעכבין כל כך להתעכב. **משום חולשא דכהן גדול.** מכאן משמע שהיה כהן גדול עושה תרומת הדשן, והא דתניא עלה לקמן פייס במשנה, היינו בכל יום, דהכי נמי קתני מי שחזו מי זורק ומי מדשן, ואע"פ דלריך לקדש ידיו ורגליו למרומת הדשן ואין זו מחשבון חמש עכילות ועשרה קידושין, (ו)אזו לפי שהיתה בעוד לילה קודם שיתחיל עבודת היום היה יכול ללאת חוץ לעזרה. והפייט שפייט בסדר יום"כ שהיה שם פייס לתרומת הדשן, ללשון המשנה וסדרה תפס שיעוט תפלתו, והא דקתני מעפיקין אותו עד זמן שחיטה משום דמיכן ואילך מתחיל עבודת היום בלא הפסק, ולא כפי' רי"ב"ם שכולה לפרש מכח אלו הרלאיות שהיה אז תרומת הדשן בשאר כהנים. **ברגלים דנפישי ישראל ונפישי קרבנות בדקתני לא היתה קריאת הגבר מגעת כו'.** ויכון שם שם רוב קרבנות ורוב העם והיו דוחקין בעזרה, היה ממהר לרוליא הדשן, ולהכי מסיק טעמא דמסיק דקתני כו'. אבל לפי הקונטרס שלא תלה הטעם אלא בנפישי קרבנות לא אמר שפיר טעם דמסיק דקתני כו'. ריב"ם.

עין משפט נר מצוה

קח א ממי' פ"ז מהל' כלי המקדש הל' ב:

תורה אור השלם

1. צו אֶת אַהֲרֹן וְאֶת בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תּוֹרַת הָעֹלָה הִוא הָעֹלָה עַל מוֹקְדָהּ עַל הַמִּזְבֵּחַ כָּל הַלַּיְלָה עַד הַבֹּקֶר וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תּוּקַד בּוֹ: ויקרא ו ב

2. וְכָל דַּיְרֵי אַרְעָא כְּלָה חֲשִׁיבִין וּכְמַצְבְּיָה עָבֵד בְּחֵיל שְׁמַיָּא וְדַיְרֵי אַרְעָא וְלָא אִיתֵי דִּי יִמְחֵא בִידֵהּ וְיֵאמַר לֵהּ מָה עֲבַדְתְּ: דניאל ד לב

רבינו חננאל

ואקשינן וכיון דמדאורייתא מחצי הלילה חובת הרמה, היכי מקדמינן לה והיכי מאחרינן לה. ופריק ר' יוחנן ממשמע שנאמר כל הלילה אני יודע שעד בקר לילה הוא, למה הוצרך עוד לומר עד בקר, אלא הכי קאמר, תן בקר לבקרו של לילה. כלומר, אינו ממש כל הלילה אלא בין מקודם בין מאחרי כן כשר. הילכך בכל יום תורמין את המזבח בקריאת הגבר או סמוך לו סגיא, לפי שדשן המזבח מעט הוא ודיי לו השיעור הזה. ביום הכפורים דאיכא חולשא (וכ"ג) [דכ"ג] מקדימין מחצות, ברגלים שהיו קרבנות הרבה והדשן מרובה מקדימין מאשמורת הראשונה. קרות הגבר רב אמר קרא גברא ר' שילא אמר קרא תרנגולא. תניא כמר ותניא כמר. אבוב לחרי זמר גורדאי לא קיבלוה. כמו משל הוא. אבוב שהיה [ט]) (אב) לשרים גדולים זמר [ל]אנשים פעוטים אינו ערב להם (אלא) [ולא] מחזיקין עליו. וכן אי תגרת ליה פוץ עמריה. אמר פעם אחת נשכר עני בן טובים אצל בעל הבית שלא היה מכירו נותן לו צמר לנפצו, ונעצב הנשכר שהגיעה לזו הפחיתה, והרגיש בעל הבית וא"ל הניחהו. והשיב לו מאחר שנשכר הנח ינפץ הצמר. גביני כרוז, נשמע קולו בג' פרסאות. וכהן גדול משובח ממנו דאמר [מר] וכבר אמר אנא השם ונשמע קולו בריחו, שהוא [י"] פרסאות, וכהן גדול איכא חולשה דתענית, והוא ביום, שאין הקול נשמע ביום כמו בלילה. פי' אחרי שהזכיר השם בחשאי בקול נמוך והבלינו בנעימת אחיו הכהנים אמר בקול רם חטאתי כו'. ירושלמי בראשונה היה אומר השם בקול רם משרבו הפריצים לא היה אומרו אלא בקול נמוך. ת"ר ג' קולן הולך מסוף העולם ועד סופו, קול גלגל חמה וקול המונה של רומי וקול הנשמה בשיוצאה מן הגוף.

ט) [נעריך ערך אבוב אימא אבוב סכי' לנרים גדולים חמרו בים אנשים פחותים ואינו ערב לבן וכו' וכן ל"ל כלן כי יודע כי דברי הערוך הם דברי קבלה מרבו הר"ש ז"ל ונתב לשונו ממנו].

ויש אומרים אף רידייא ובעו רבנן רחמי אנשמה בשעה שיוצאה מן הגוף ובטלוה תניא כוותיה דר' שילא היוצא לדרך קודם קריאת הגבר דמו בראשו רבי יאשיה אומר עד שישנה ויש אומרים עד שישלש ובאיזה תרנגול אמרו בתרנגול בינוני אמר רב יהודה אמר רב בשעה שישראל עולין לרגל עומדין צפופין ומשתחוים רווחים ונמשכין אחת עשרה אמה אחורי בית הכפורת מאי קאמר הכי קאמר אף על פי שנמשכין אחת עשרה אמה אחורי בית הכפורת ועומדים צפופין כשהן משתחוין משתחוין רווחים וזה אחד מעשרה נסים שנעשו במקדש דתנן[ו] עשרה נסים נעשו בבית המקדש לא הפילה אשה מריח בשר הקדש ולא [ז]הסריח בשר הקדש מעולם ולא נראה זבוב בבית המטבחים ולא אירע קרי לכהן גדול ביום הכפורים ולא נמצא פסול בעומר ובשתי הלחם ובלחם הפנים עומדים צפופים ומשתחוים רווחים ולא הזיק נחש ועקרב בירושלים מעולם ולא אמר אדם לחברו צר לי המקום שאלין בירושלים פתח במקדש וסיים בירושלים איכא תרתי אחרנייתא במקדש דתניא מעולם לא כבו גשמים אש של עצי המערכה ועשן המערכה אפי' כל הרוחות שבעולם באות ומנשבות בו אין מזיזות אותו ממקומו ותו ליכא והתניא [ז]רב שמעיה בקלנבו שברי כלי חרס נבלעין במקומן ואמר אביי מוראה ונוצה ודישון מזבח הפנימי ודישון המנורה נבלעין במקומן פסולי תלתא הוו חשבינהו בחד אפיק תרי ועייל תרי אי הכי בלועין נמי תרי הוו חשבינהו בחד חסרו להו איכא נמי אחריתי [ז]דאמר רבי יהושע בן לוי גם גדול היה נעשה בלחם הפנים סלוקו כסדורו שנאמר [1]לשום לחם חום ביום הלקחו ותו ליכא [ז]והאמר ר' לוי דבר זה מסורת בידינו מאבותינו מקום ארון אינו מן המדה ואמר רבנאי אמר שמואל כרובים בגם היו עומדין ניסי דבראי קא חשיב ניסי דגואי לא קא חשיב אי הכי לחם הפנים נמי ניסי דגואי הוא לחם הפנים ניסי דבראי הוא דאמר [ז]ריש לקיש מאי דכתיב [2]על השלחן הטהור טהור מכלל שהוא טמא כלי

ו"ל אף רידייא. מלאך הממונה על השקוט הארץ ממטר השמים ממעל ומן התהום מתחת וקורא להן שנאמר תהום אל תהום קורא כדאמרי' במס' [בעניה דף כד. ודף כה.]: ואומרין התם דדמי לעגלא ולכך נקרא רידייא לשון שור הסורס מתרגמינן לא תחרוש לא תירדי (דברים כב): **כוויפיה דר' שילא.** דאמר קרות הגבר קרא תרנגולא: **היוצא** ח) **יחידי לדרך דמו בראשו.** מפני המזיקין: **דמו בראשו.** עון מותו על ראשו מוטל שהוא המית עצמו: **בתרנגול בינוני.** שאינו ממהר קריאתו ולא מאחר: **צפופים.** לשון צף. מרוב העם היו נדחקים אים באחיו ואין לו מקום לנטות על גדו לכאן ולכאן וזקוף כקורה אף רגליו ניטלים מעל הארץ: **משתחוים רווחים.** וכשמשתחוים ונופלים עשה להם גם והמקום מרחיב עד שיש ביניהן ארבע אמות שלא יזמע אים וידוי של חביבו שלא יכלם: **נמשכין אחת עשרה אמה אחורי בית הכפורת.** נמשכין מתוך דוחקן ומתפזרין על פני אורך כל י"ל אמה של מקום בריסה רגלי ישראל לצפון ולדרום ויוצאין ממקום בריסת רגליהם ונכנסין דרך בית החליפות בין לידי ההיכל לכותלי העזרה לצפון ולדרום ומשם נכנסין למערב באחת עשרה אמה שיש אויר אחורי בית הכפורת עד כותל מערבי של עזרה כתבן במסכת מדות (פ"ב משנה ח) ואומרין לה לעיל בפרקין (דף טז:): **מאי קאמר.** מאחר שמשתחוים רווחים ומתרווח המקום על ידי הנס אתה מזקיקו לימשך ולהתפשט אחורי בית הכפורת: **הכי קאמר כו'.** האי ומשכים אחורי כו' אריש קאי קודם השתחואה והכי קאמר אע"פ שנמשכין אחורי הכפורת והיו צריכין לעמוד צפופים מרוב דוחקן אפילו הכי כשהיו כולם משתחוים באים למזרח המזבח בתוך העזרה ומשתחוים לפני ההיכל וברייח: **לא הפילה אשה.** עוברה שנתאותה לאכול מבשר הללי כשמעלה ריח: **בבית המטבחים.** של עזרה: **ולא נמצא פסול בעומר.** שאם יארע בו פסול אין אחר להביא תחתיו שהוא נקצר בליל מוצאי י"ט ואין מרבין לקצור אלא כפי השיעור של עשרון מנופה בי"ג נפה וכן שתי הלחם נאפין מערב י"ט ואין אפייתן דוחה יום טוב ואם יפסל לא יאפו אחרת בי"ט וכן לחם הפנים שנאפה מע"ש ואם יפסל אין חילוף והשלחן עומד ריקם עד שבת הבאה: **לר' לי המקום.** מזונותי דמוקים דירתי דחוקה: **בקלנבו.** שם מקום: **שברי כלי חרס.** שמבלעים בהן קדשי קדשים ובליעתן נאסרת משום נותר וטעונין שבירה דכתיב (ויקרא ו) וכלי חרס אשר תבושל בו ישבר ושבירתו במקום קדוש כדאמרי' התם בזבחים בפרק דם חטאת (דף נג:) ואם אין נבלעין נמצאו משפחות של שברים בעזרה: **מוראה ונוצה.** של עולת העוף: **ודישון מזבח הפנימי ודישון המנורה.** בכל בקר נותנין עם תרומת הדשן במזרח של כבש כדתנן גבי תרומת הדשן (תמיד פ"א משנה ד) הגיע לרגליה הפך פניו לצפון והולך במזרחו של כבש כעשר אמות מקום שנותנין שם מוראה ונוצה ודישון מזבח הפנימי והמנורה וקרא נמי דמוראה ונוצה הכי כתיב והשליך אותה אצל המזבח קדמה אל מקום הדשן (ויקרא א): **פסולי תלתא הוו.** פסול עומר ושתי הלחם ולחם הפנים תלת ניסי חשבינהו: **בלועין תרי הוו.** דשברי כלי חרס הוה חד ומוראה ונוצה וכל הניתנים שם חד הוה: **סילוקו כסידורו.** כשמסלקין אותו עדיין הוא חם: **חום ביום הלקחו.** שהוא חם ביום שנלקח משם והאי קרא בלחם הפנים כתיב בספר שמואל: **מקום ארון אינו מן המדה.** אינו תופס למעט ממדת החלל של בית כלוס דתניא [ט] ארון שעשה משה יש לו עשר אמות אויר לכל רוח כשיתן באמצע בית הכפורת והרי כל החלל לא היה אלא כ' על כ' שנאמר (מלכים א ו) ולפני הדביר עשרים אמה ארוך ועשרים אמה רוחב נמצא שאין מקום הארון ממעט כלום: **כרובין בגם היו עומדין.** גופי הכרובים שעשה שלמה עומדין בארון אצל ארון אחד בצפון ואחד בדרום (שם) ובכנפיהם עשרים אמה פרושות מקיר אל קיר כדכתיב כנף הכרוב חמש אמות נמצאו הכנפים מחזיקים את כל החלל נמצא שעוי הגוף אינו מן המדה: **דבראי.** מבחוץ בעזרה נסים הידועים לכל: **מכלל שהוא טמא.** שמקבל טומאה: **עשוי**

תורה אור השלם

1. וַיִּתֶּן לוֹ הַכֹּהֵן קֹדֶשׁ כִּי לֹא הָיָה שָׁם לֶחֶם כִּי אִם לֶחֶם הַפָּנִים הַמּוּסָרִים מִלִּפְנֵי יְיָ לָשִׂוּם לֶחֶם חֹם בְּיוֹם הִלָּקְחוֹ:
שמואל א כא ז

2. וְשַׂמְתָּ אוֹתָם שְׁתַּיִם מַעֲרֹכוֹת שֵׁשׁ הַמַּעֲרֶכֶת עַל הַשֻּׁלְחָן הַטָּהֹר לִפְנֵי יְיָ:
ויקרא כד ו

מוסף תוספות

א. כדתנן בתמיד מי שהוא רוצה לתרום את המזבח יורד וטובל. **שם.** ב. [ז]מדלא חשיב לקמן אותו קידוש ראשון וטבילה ראשונה אלא לשחיטת תמיד. מכלל שתרומת הדשן לא היתה בו, ולא קידש וטבל עדיין באותו יום. ר"י הלגן. ג. אבל הבנת הדברים לא היו שומעין אלא עד שלש פרסאות. ריטב"א. ד. [ד]תוך ח' תחומי שבת היו מרגישין קול צירי הדלתות שכל אדם יכול להרגיש שהוא קול צירים, ומריחהו היו שומעין קול הברה בעלמא, אבל מי שלא היה יודע לא היה מרגיש מה קול היה זה. מוס' לקמן נט: ד"ה ולית. ה. [ד]אם נבלעת מה איסור הנאה יש בה, ולמה טענן גניזה. ריטב"א.

מוסף רש"י

ונמשכין אחת עשרה אמה. י"ל אמה היו נותנים בעזרה אחורי חומת בית הכפורת (תמורה ל:). **לא הפילה אשה מריח בשר הקדש.** מתאות בשר הקדש, אי נמי מריח אחיכים של המערכה, שאילו הריחה בהן ונאת לעשות מהן אין שומעין לה להאכילה בשר קודש (רש"י אבות פ"ה מ"ח). **ולא הסריח בשר הקדש מעולם.** כשנא היה לו פגמי להקטיר בגילה כל האחיכים שנתעכבו מבערב מעלין אותן בראשו של מזבח ועומדין שם ג' ימים או שנשה עד שיהיו פגיין להקטירן, שאין ליה מועלת בראשו של מזבח, ומעשה בהן גם ולא היו מסריחין כל זמן עכבתם (שם). **ולא נראה זבוב בבית המטבחים.** שבעזרה במקום שהיו שם השלמנות של שיש שמדיחין עליהן את האימורין, ולא היה יורד שם זבוב משום מיאוס, לגמדך שאינה שורה בהם (שם). **ולא אירע קרי לכהן גדול ביום הכפורים.** דטומאה זו דומיא דוראה ונוצה. פי' ר"י יוסף דהוה הדין תרומת לו כהן אחר תחתיו, מתחת פיטול אחר היו עושין ואותו פיטול שאירע בו ביוסף בן גלם (לעיל יב:) פיטול אחר היה, כגון מתחת שרץ, או נוגע של עם הארץ נמוכה על כנגדו, ולא קרי היה (אבות שם). **ולא נמצא פסול בעומר.** ליגע בו שרץ במנחת העומר או בקומצה שלא נתן בה לבונתה, ונם גדול היה, שאילו נמצא בו שום פיטול ראוי ואין לו תשלומין, שהרי אי אפשר לקצירתו ולקיטתו אלא בליל י"ז כדמפרש במנחות, ובשתי הלחם. דעצרת נמי לא אירע פיטול, דשוב לא יהא תשלומין בדבר, אחמר שעבר עליהן יו"ט, שהרי צריך לאפותה מבעוד יום, שאין אפייתה דוחה שבת ולא יו"ט, כדאמרינן בפסחים, נמצא נדחים לגמרי אם נמצא בהם פיטול, ולחם הפנים. נמי אם יתנא בהם פיטול בשבת, נדחים הם עד שבת הבאה, דאי אפשר לסדרן אלא בשבת, דכתיב ביום השבת יערכנו, ואפי' שאין לדברים אלה תשלומין היו מקקין לשמירתן יותר משאר קרבנות (שם). **עומדים צפופים ומשתחוים רווחים.** כשהיו מתכנסין בעזרה ברגלים או בשאר יומות הטעונין צפופין, דחוקין בעמידתן, וכשהיו משתחוים נלפי השמיעה לנקש ולשאול כל אחד כפי צרכיו היה ריוח כל כך שהיה בין אחד לאחד ד' אמות, כדי שלא יזמע אחד תפלת חבירו, כך מצאתי בתנדב. ר"ל צפופים דחוקים היו עד שהיו נמשכין ר"ל אמה אחורי הכפורת (שם). **ולא הזיק נחש.** לא נשך אדם (שם). **צר לי המקום.** כלומר דחוקה לי שעתי בכאן ואיני יכול להתפרנס, שכל הדברים בתוכה היה הקב"ה מפרנסם עד שלא נלכן אחד מהם לחבירו ונלאת משם לרוות ענוגתו. כך מצאתי בתנדב ולא יותר (שם). **בקלנבו.** שם מקום שנקרא על שם עבודת כוכבים (ישעיה מו) קלם נבו (זבחים צו). **סילוקו כסידורו.** שסילוקו לשבת הבאה חם כיום סידורו (חגיגה כו:). **חום ביום הלקחו.** משמע כשמסלקים היה חום (מנחות כט.) שיהא חם ביום הלקחו מעל השלחן (חגיגה שם). **מקום ארון אינו מן המדה.** מקום ארון אינו מן קדש בית הקדשים היה יושב ויש ריוח בינו לבין הכתלים עשר אמות לכל לד וכל הבית אינו אלא כ' על כ', ומצאתי שאינו ממעט כלום (מגילה י:). **השלחן הטהור.** שאמרתי שיהא טהור, מכלל שהוא ראוי לטומאה, והא כלי עץ העשוי לנחת הוא (חגיגה כו:).

המזיק יהא אלא דאי כ"ג תורס ל"כ ליתשביה להא טבילה דטבילא א) **בהדי חמש טבילות ועשרה קידושין שכ"ג טובל בו ביום** ב) **וכן עשה הפייט הוקמו מחצות דשן לנערה כפיים דשן הבערה אלמא שהיו מפייסין ביום"כ מי תורס ור"ל אומר דשפיר גרס כ"ג דלהכי מקדמי לתרוס ולסדר מערכה ולסלק האברים אלא נתעכלו כדי שיאכלו כהן גדול מזונו כל מה שצריך מיד כשיעלה עמוד השחר קודם שיהיה רעב ואלא** ג) **והיה קולו נשמע בשלש פרסאות.**

תימה דבפרק אליבי דתמיד (דף ל:) תנן מיריחו היו שומעין קול גביני כרוז דהיינו עשר פרסאות וי"ל דבי' פרסאות לא היו מגיעין אלא קול הברה בעלמא ד וכן יש לפרש להא דאמרי' ריש פרק טרף בקלפי (לקמן לט:) לעילי לתות היכל נשמעין בשמועה תחומי שבת והתם תנן מיריחו ה: **נבלעין במקומן.** פירש הרב פורת דהוא הדין דישון מזבח המיזון ואין נראה לרבינו תם דמנא ליה אלי סברא כיון דלא חשיב ליה בהדי הנך ועוד הא אמרי' בפרק כל שעה (פסחים דף ט.) **וכשילוי** תמורה (דף לד.) ואפר הקדש לעולם אסור באותן שטעונין גניזה כדתניא ושמו בגתת ושמו אלא יפזר אלמא דלא הוי נבלע במקומן מדטעון גניזה ו מיהו יש לומר קרא לאו אינשא סמך וה"ק אי לאו הוה ניסא שיהא נבלע במקומן טעון גניזה אי נמי נראה לי אם תפר שם והוציא אותו קאמר דאפר הקדש לעולם אסור וכן פירש רש"י בסוף תמורה ז:

כלי

כלי

לא נמצא פסול בעומר. לפי אלא היו יכולין להביא אחר כדפי' בקונטרס. ואע"ג דאמרינן לעיל [ז, ב] נגי עומר אומר ומביא אחרת תמתיה, מ"מ לא שכיח למצוא אחרת. **ולא אירע קרי לכהן גדול.** אכל מיאכל [שאר פסולין] אירעו, כדאשכחן לקמן [מז, ב] ובכמה דוכתי ומצזה ליעורל כו', אבל פסול קרי דנגאי הוא לא אירע. ומיהו שלמי [פ"ש ה"ב] נרם מעשה ואירע קרי לכהן גדול ונכנס יוסף בן אילם כו'. וי"ל דבפירש בירושלמי [שם ס"ד] דבמקדש ראשון דווקא קאמר. **דתניא מעולם לא כיבו גשמים אש כו'.** מוכח הכא דלא תנן לה במשנה לתנות. **שברי כלי חרס וכו'.** פרק דם חטאת [זבחים לד, ב] (מוכיח) שבשיכלן

ויא קול רידיא. פי' רידיא דגרסי' באחרית פרק סדר תעניות האלו האחרון, אמר רבה בר בר חנה לדידי חזי לי ההוא רידיא ודמי לעיגלא תילתא, ופריקה שפותיה וקאי בין תהומא עילאה לתתאה. לתהומא תתאה אמר [א]בע מימך ולעילאה אמר חשור מימך, שנאמר הנצנים נראו בארץ עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצינו, פי' התור, ענל שהוא שור. **היוצא קודם קרות הגבר דמו בראשו.** אמר רב כשהיו ישראל עולים לרגל היו עומדין צפופין ומשתחוים רווחין. ואע"פ שנמשכין י"א אמה אחורי בית הכפרת. וזה אחד מן עשרה נסים שבמקדש, דתנן במס' אבות פרק אחרון עשרה נסים נעשו לאבותינו בבית המקדש לא הפילה אשה מריח בשר הקדש וכו'. ואקשינן פתח ואמר עשרה נסים שבמקדש ואומר בכללן שנים בירושלים הזיק נחש ועקרב וצר לי מקום. ושני איכא תרתי אחרנייתא במקדש והן, שלא כיבו גשמים אש המערכה ולא הזיזה הרוח עשן המערכה. ותו **ליכא והא תני רב שמע בקל.** פי' כך שמו ומפורשים בזבחים פרק דם חטאת שניתנו, וכי עושין אשפתות בעזרה, אשמיטתיה הא רב שמע בקל, שברי כלי חרס בבלעין במקומן. וכן אמר אביי מוראה ונוצה כו'. ודחינן פסולי תלתא הוו והם עומר ושתי הלחם ולחם הפנים חשבינהו בחד. וכן הבלועין נמי תרתי חשבינהו כחד, חסר חד, עייל נם דלחם הפנים שהיה נשאר בחמותו ח' ימים שנאמר לשום לחם חום ביום הלקחו, פי' לחם חום היה מסתלק כיום סדורו. ואסיק דלחם הפנים היה מיטלטל עם השלחן, מדקתני על השלחן הטהור מכלל שמטמא והא קיימא [לן] דטומאת הכלים מן השק ילפינן דכתיב או בגד או עור או שק, ואמרינן מה שק מיטלטל מלא ורוקן, אף כל כלי המיטלטל מלא ורוקן הוא שמקבל טומאה.

תוס' ישנים

לא נמצא פסול בעומר. לפי אלא היו יכולין להביא אחר כדפי' בקונטרס. ואע"ג דאמרינן לעיל [ז, ב] נגי עומר אומר ומביא אחרת תמתיה, מ"מ לא שכיח למצוא אחרת. **ולא אירע קרי לכהן גדול.** אכל מיאכל [שאר פסולין] אירעו, כדאשכחן לקמן [מז, ב] ובכמה דוכתי ומצזה ליעורל כו', אבל פסול קרי דנגאי הוא לא אירע. ומיהו אלמי [פ"ש ה"ב] נרם מעשה ואירע קרי לכהן גדול ונכנס יוסף בן אילם כו'. וי"ל דבפירש בירושלמי [שם ס"ד] דבמקדש ראשון דווקא קאמר. **דתניא מעולם לא כיבו גשמים אש כו'.** מוכח הכא דלא תנן לה במשנה לתנות. **שברי כלי חרס וכו'.** פרק דם חטאת [זבחים לד, ב] (מוכיח) שבשיכלן

מתליה תנן על ידי נס, דהא [נ]מי (ניחא) [ניקא] דלא קביע שהיה פוסק.